

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

доц. Скляр І.Д., студентка Самойлікова А.В.

Сьогодні в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи та політичної нестабільності в Україні однією з проблем розвитку місцевого самоврядування є обмежений фінансовий ресурс, який не повною мірою забезпечує виконання повноважень, делегованих державою місцевим органам влади.

Окрім необхідності перегляду податкової бази для збільшення власних доходів місцевих бюджетів, існує потреба у підвищенні ефективності та результативності використання тих бюджетних ресурсів, які є у розпорядженні місцевої влади. Метод планування бюджету на один рік стримує ефективне управління та прийняття стратегічних рішень щодо розвитку міста.

Бюджетна реформа, яка почалася в Україні з прийняттям Бюджетного кодексу в 2001 році, передбачає удосконалення практики складання та виконання бюджету на основі застосування сучасних методик та прогресивних підходів, підтверджених світовим досвідом. Складовою цього процесу є впровадження середньострокового планування бюджету з використанням одного із сучасних інструментів бюджетування – програмно-цільового методу (ПЦМ). За цим методом з 2002 року було сформовано державний бюджет, а з 2003 року ПЦМ почав застосовуватися на рівні місцевих бюджетів України.

Запровадження ПЦМ у бюджетному процесі набуває надзвичайної актуальності також в умовах інтеграції України до Європейського Союзу, оскільки підготовка бюджету у програмному форматі є однією з головних вимог до країн-членів ЄС та кандидатів до вступу до ЄС.

Проект «Реформа місцевих бюджетів в Україні», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється RTI Int., має на меті підвищити прозорість, ефективність та підзвітність громадянам місцевих бюджетів України.

ПЦМ передбачає:

1) планування діяльності на найближчі 3-5 роки, що дає змогу вирішувати більш складні і довгострокові завдання;

2) орієнтованість на результат, який досягається шляхом фінансування окремих бюджетних програм, а не діяльності бюджетних установ;

3) можливість оцінити ефективність використання коштів шляхом застосування показників виконання кожної бюджетної програми;

4) залучення громадськості до процесу прийняття рішень з питань, що стосуються бюджету міста, на всіх етапах бюджетного процесу.

Особливістю програмно-цільового методу є формування бюджету за програмами, що ґрунтуються на конкретних проблемах, які вимагають негайного вирішення. Тобто, даний метод являє собою новий механізм управління видатками бюджету, що зосереджується на майбутніх результатах, стратегічному підході у плануванні, посиленій відповідальності за виконання затверджених програм, обґрунтованості та аналізу прийнятих бюджетних рішень, прозорості у витрачених бюджетних коштах.

Але слід зауважити, що для успішного запровадження цього методу необхідно, щоб програми були забезпечені реальними джерелами фінансування, а це в свою чергу можливо за рахунок чітко сформованої доходної частини бюджету.

Бюджетна програма є центральним елементом програмно-цільового бюджету, а показники виконання бюджетних програм – ключовим елементом програмно-цільового бюджетування та головним критерієм оцінки виконання бюджетних програм. У сучасній теорії та практиці програмно-цільового бюджетування використовують чотири типи показників (показники показники затрат, показники продукту, показники ефективності, показники якості).

Незважаючи на перешкоди, ПЦМ можна запроваджується на всіх рівнях бюджетної системи, особливо тепер, коли в Україні є актуальною реформа державного управління. Це допоможе державним установам спланувати діяльність на середньострокову перспективу з урахуванням пріоритетних напрямків розвитку, що відповідатимуть вимогам часу. Крім того, з'явиться можливість бачити взаємозв'язок між вкладеними ресурсами та бажаними результатами. Метод забезпечує ефективне витрачання коштів, залучення громадян до розподілу міського бюджету.